

GUIXdos

CONEISHEM “ERA CARTA DERA
TÈRRRA” TAMB ETH CONDE “DEJÓS
DERA ACÀCIA”

Autor: Jaume Centelles

Revirat ar aranès per Ròsa Maria Salgueiro

CONEISHEM “ERA CARTA DERA TÈRRA” TAMB ETH CONDE “DEJÓS DERA ACÀCIA”

En ua placa de marme que i a ena nèira deth Banc Mundial, en Washington, se pòt liéger: *Our dream is a world free of poverty* (soniem un mon sense praubesa). Ei un bon desir, ues polides paraules, que, ara per ara, son a miei camin entà arribar a èster realitat.

Eth mes de seteme de 2015 es estats que integren era ONU acordèren un plan tamb 17 Objectius entà un desenvolopament sostenible, tamb eth compromís d’arribar ath 2030 tamb milhores substanciaus per çò que hè ara eradicacion dera praubesa, era reduccion dera mortalitat infantiu, era educacion primària universau, e d’auti aspèctes mediambientaus que mos comprometen a toti a construir un mon milhor.

Seguint aquest ideau de cambi des relacions socials e ambientaus actuaus e tamb eth convenciment que podem hèr deth nòste planeta un lòc a on toti i agen es madeishes oportunitats, sense desigualtats economiques, culturaus e educatiues, un mon milhor e a on toti i siguen erosi, eth collectiu de màstres que formem part deth projècte **Implica’t+ tamb era Carta dera Tèrra**¹ auem elaborat un seguit de materiaus tà trabalhar ena aula que se pòden consultar e descargar ena adreça:

<http://www.xtec.cat/~mlluelle/implicat/>.

Un des documents elaborats ei eth conde *Dejós dera acàcia*², un relat que narre era istòria dera Fina, ua mainada d’onze ans qu’a ua vida acomodada. Eth conde la place enes darrèrs dies de cors e es sues emocions son despartides entre era representacion d’ua òbra de teatre escolar, era lectura des cartes qu’eth sòn pair li envie des dera Antartida e er orizont d’un estiu qu’ ei a tocar. Tot semble placid e tranquil mès ua trobada dejós dera acàcia deth parc tamb un jogat nauengut en pòble li cambiarà era percepcion deth mon que l’entornege e descurbirà que non toti viuen coma era. Saberà, de prumèra man, qué signifie era praubesa e coma son de dures es guèrres.

¹Podetz consultar er article publicat ena revista GUIX num. 415 corresponent ath mes de junh de 2015

² Se pòt descargar ena adreça:

<http://www.xtec.cat/~mlluelle/implicat/primaria/divulgacio/contes/index.htm>

Dejós dera acàcia ei un conde realista, adreçat as mainatges, a compdar de ueit ans, que reflexione sus es èishi deth document “Era Carta dera Tèrra”. Era propòsta que presentam ei dessenhada entath escolanat de **cicle superior** mès tamb bères petites adaptacions se pòt aplicar ath cicle miei.

Auem plantejat dètz sessions de trabalh, ua entà cada capítol deth conde. Era idèa ei qu’er escolanat liege eth capítol, ne parle e ac relacione tamb un des Principis dera “Carta” tamb er objectiu de repassar es quate grani èishi que conformen eth document e incidir en bèri uns des Principis, especiaument aqueri que plantegen situacions restacades tamb era patz, eth miei ambient e era praubesa.

Ei recomanable qu’eth mèstre hèsque de moderador des convèrses que se produsirà e que sigue plan atent a facilitar que toti se poguen expressar tamb libertat.

Objectius	Competéncias basiques
<ul style="list-style-type: none"> • Expressar-se tamb claredat, en tot tier eth lenguatge orau coma airina de comunicacion. • Produzir tèxtes escrits tà expressar pensaments e emocions sus es valors deth conde. • Apréner a escotar e dialogar tamb es companhs. • Desenvolpar er esperit critic e creatiu. 	Competéncia comunicativa lingüística e audiovisuau
<ul style="list-style-type: none"> • Apreciar diferents formes d’expression plastica e era valor que mos transmeten coma persones solidàries e generoses. • Tier eth diboish coma airina d’expression e de denúncia des comportaments sociaus que non son avienti. 	Competéncia artistica e culturau
<ul style="list-style-type: none"> • Seleccionar informacion significatiua enes hilats sociaus e en internet. 	Tractament dera informacion e competéncia digitau
<ul style="list-style-type: none"> • Èster capable de cooperar e gestionar es aprenedissatges. • Organizar eth pensament critic entà estructurar es coneishements aquerits e bastir de coeréncia es pròpies accions. 	Competéncia tà apréner a apréner
<ul style="list-style-type: none"> • Planificar objectius, idèes e projectes tà amiar-les a tèrme tamb fidança, sentit critic, responsabilitat e esperit solidari. • Reflexionar sus es actituds pròpies e es des auti. 	Competéncia ena iniciativa personau e en esperit emprendedor
<ul style="list-style-type: none"> • Milhorar eth coneishement sus eth mon fisic, eth miei ambient e era realitat socio-culturau en que viuem. 	Competéncia en coneishement e ena interaccion tamb eth mon naturau
<ul style="list-style-type: none"> • Reflexionar sus es Principis deth document “Era Carta dera Tèrra” • Èster capables de reconéisher es errors tà poder aportar solucions. 	Competéncia sociau e ciutadana

• Tier eth dialòg e era negociacion tà resòlver es conflictes de forma constructiua e positiva.	

Contenguts		
Concèptes	Procediments	Actituds, valors e normes
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Era Carta dera Tèrra. ✓ Era distribucion dera riquesa. ✓ Era conservacion deth miei ambient. ✓ Es conflictes bellics. ✓ Er art, element de denúncia. ✓ Era biografia. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lectura dialogica deth conde. ✓ Usatge de recorsi digitaus. ✓ Creacion escrita de descripcions, opinions, etc. ✓ Produccion plastica. ✓ Interaccion orau ena aula. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Respècte pes opinions des auti. ✓ Empatia vèrs es mèts desfavorits. ✓ Respècte pera identitat personau e era des auti. ✓ Capacitat de trabalhar en grop. ✓ Presa de decisions e capacitat d'argumentacion.

Descripcion des activitats

ACTIVITAT 1. Es gormandises de chicolate

Eth mèstre repartís un bòl a cada escolan e despús les aumplís tamb gormandises de chicolate (*lacasitos*) de manèra aleatòria. Les ditz que non se les pòden minjar encara. Ara màger part des escolans les ne met un bon sarpat (12-15 unitats), mèts a tres escolans les aumplís eth bòl e a d'auti tres sonque les ni met dues unitats.

Ara seguida s'establís un dialòg sus coma se sent cada un d'eri e sus coma pensen que s'an sentut es que n'an fòrça e es que n'an sonque un parelh.

Era convèrsa a de conduir ara reflexion sus qué podem hèr tà esvitar aquestes desigualtats.

Despús, mentre se mingen es gormandises, eth mèstre trè eth libre "Dejós dera acàcia" e lieg en votz nauta eth prumèr capítol (Un banc en parc).

S'acabe era session presentant eth document "Era Carta dera Tèrra"³ e se lieg eth principi nau (Eradicar era praubesa coma un imperatiu etic, sociau e ambientau) relacionant-lo tamb eth conde, facilitant qu'er escolanat prengue consciéncia d'ua realitat d'apròp e reflexione sus qué podem hèr coma individús e coma societat tà compensar es desigualtats.

Fitxa 1. Iuri Gagarin

³ Era version catalana deth document se pòt descargar en:
http://www.earthcharterinaction.org/invent/images/uploads/echarter_catalan.pdf

En preambul dera “Carta dera Tèrra” liegem: *Era Umanitat ei part d'un immens univèrs en evolucion*. En aguesta fixa er escolan harà ua recèrca sus era vida der astronauta rus que hec eth primèr torn ara Tèrra e didec era frase que apareish en conde. Er escolant aurà de relacionar çò que vedec Gagarin damb eth drapèu dera Tèrra.

ACTIVITAT 2. Es guèrres

Eth dusau capítol e es següents les liegeràn es escolans. Aguest ei perfècte entà èster liegut a dues votzes, mès cau que prealablement agen assajat — tamb eth mèstre e/o en casa— entà qu’era sua entonacion, eth ritme, era fluïdesa, etc. facilite era comprension deth tèxte ara rèsta de mainatges. Se pòt projectar eth fragment escuelhut ena PDI e/o fotocopiar-lo entà toti.

En acabar se liegerà eth Principi sètzeu dera “Carta” (Promòir era cultura dera tolerància, era non-violéncia e era patz) e se haràn es comentaris de manèra gropau.

Fixa 2. Eth “Guernica” de Picasso

Eth coneishement d’ua des òbres que simbolizen e denóncien er orror des guèrres permeterà ar escolanat reflexionar sus com resòlver es conflictes e les relacionarà tamb er apartat “f” deth setzeu Principi (Reconéisher qu’era patz ei era totalitat creada pes relacions corrèctes tamb un madeish, es autes persones, cultures e formes de vida).

ACTIVITAT 3. Ua carta dera Antartida

Abans de liéger eth tresau capítol conven situar eth continent austral en planisfèri e mercar bèri punts emblematics coma eth Pòl Sud, eth punt mès naut plaçat ena montanha Vinson o eth mar de Weddell, per exemple.

Ara seguida se liegerà eth capítol “Ua carta dera Antartida” e se daurirà eth dialòg corresponent en tot incidir en coneishement dera “Carta”, centrat en Principi cincau (Protegir e restaurar era integritat des sistèmes ecologics dera Tèrra, tamb especiau atencion ena diversitat biologica e enes procèssi naturaus que sostien era vida), que se pòt agranir as principis sisau e ueitau, se se vò.

Fixa 3. Era cadena trofica marina

Er escolant haurà de completar era piramide alimentària des animaues que viuen enes mars qu'entornegen eth continent austral, en aigües de temperatures fôrça baishes.

ACTIVITAT 4. Era pòur scenica

Despús dera lectura deth capítol “Fina assage era òbra de teatre” s’elaborarà un listat, collectivament, des situacions quotidianes que mos hèn pòur, coma pòden èster era pòur a perder-mos, as arrats, ara foscòr, as tapatges, etc. e se reflexionarà sus coma mos sentem quan auem pòur e qué podem hèr entà vencer-la.

Fixa 4. Instruccions-exemples sus era forma d’auer pòur

A compdar d’un fragment deth libre “*Historias de cronopios y de famas*⁴” de Julio Cortázar, es escolans imaginaràn situacions mès o mens fantastiques que poguen transmèter sensacion de inquietud, d’angoisha.

ACTIVITAT 5. Eth reciclatge

Despús dera lectura deth capítol “Era herralha”, eth mèstre pregunte se coneishen “era règla des tres erres” promòiguda pera organizacion ecologista Greenpeace (*Redusir* tostemps que sigue possible, *Reutilizar* coma segona opcion e *Reciclar* coma darrèra). S’explique, se hèn es comentaris e s’acabe liegent eth Principi setau dera “Carta” (Adoptar modèls de produccion, consum e reproduccion que sauvaguarden es capacitats regeneratives dera Tèrra, es drets umans e eth benèster comun).

Fixa 5. Hèm un avion tamb materiaus reciclats

Agroparam es escolans en petiti grops tà hèr un trabalh cooperatiu consistent en aplicar era règla *Reciclar* tà construïr un avion de joguet.

Es escolans aportaràn materiaus de refús (salèrs de refresc, botelhes de plastic, cartons, papèrs, retalhs de ròba, etc.) e montaràn er avion que despús fotografiaràn e engancharàn ena huelha.

⁴CORTÁZAR, J. *Historias de cronopios y de famas*. Edhasa, 1998.

ACTIVITAT 6. Era amistat

Lectura dialogica deth tèxte e posteriora activacion des referéncias a Camelot e as cavalièrs dera taula redona e as aventures de Harry Potter.

Fixa 6. Eth pannèu

Activitat plastica de recreacion d'un pannèu que presente era òbra "Harry Potter ena cort deth Rei Artús".

ACTIVITAT 7. Josefina Castellví

Abans dera lectura, es escolans veirà un petit video⁵ a on Josefina Castellví explique es sues vivéncias. Eth mèstre pòt explicar qui ei aquesta científica o demanar ua petita recèrca en hilat. Posteriorament se met en comun aquerò qu'agen aprenut.

Se hè era lectura deth capítol *Es presents* e se relacione tamb eth Principi quinzau dera "Carta" (Tractar toti es èsters vius tamb respècte e consideracion).

Fixa 7. Eth taumatròp

Elaboracion deth taumatròp classic der audèth ena gàbia mès tamb era variabla qu'era gàbia ei dubèrta e er audèth s'escape en tot volar.

ACTIVITAT 8. Justícia social e economica

Lectura deth principi detzau dera "Carta" (Assegurar qu'es institucions e es activitats economicas, en toti es encastres, promòguen eth desenvolupament uman de manèra equitativa e sostenibla) e es diferents subapartats. Metuda en comun e posteriora lectura dialogada deth capítol "Era praubesa".

En aquesta session eth mèstre a de conduir era convèrsa enquiath punt en qué se plantege era pregunta:

—*Qué podem hèr nosati? Quines accions podem emprèner entà ajudar?*

Se hè ua ploja d'idèes, se comenten, s'apròve era mès factible e, se se pòt, se promò era sua realizacion. Pòt anar molt ben visitar era web deth projècte

⁵A *youtube* es poden trobar moltes pel·lícules sobre aquesta científica. Recomanem el visionat del document emès per TV3 al programa *càpsules de ciència*: <http://www.ccma.cat/tv3/alacarta/capsules-de-ciencia/josefina-castellvi-investigacio-sota-zero/video/5327012/>

“Implica’t+” a on i a moltes idèes de grups escolars qu’an actuat de manera solidària e efectiva.

ACTIVITAT 9. Er art coma denúncia

Lectura deth capítol “Era foncion” e convèrsa posteriora sus coma es arts sceniques mos pòden hèr evidents es problèmes que mos entornegen. A trauès dera literatura, era pintura, eth cinèma, era fotografia, etc. podem, ath delà gaudir, apréner a èster mès umans, millhors persones, mès solidàries e generoses. Propòsam escotar bèra *cançon-denóncia* d’Ismael Serrano (“Papá cuéntame otra vez” o “zona cero”, per exemple) mès tanben pòden anar ben bères ues de Sabina, Silvio Rodríguez, Aute, Raimon o d’auti cantautors.

Fitxa 8. Òda ara alegria

Activitat plastica relacionada tamb *era Òda ara Alegria* escrita peth poèta Schiller, adoptada per Beethoven ena Novena Simfonia, e qu’a arribat a èster er imne oficiau dera Union Europèa.

ACTIVITAT 10. Respècte e suenh dera comunautat de vida

Ena darrèra session se harà era lectura deth capítol “*Era despedida*” e se relacionarà tamb eth tresau principi dera “Carta” (Bastir societats democraticas que siguen justes, participatiues, sostenibles e pacifiques).

Se daurirà un torn de paraules entà qu’er escolanat expresse quini aspèctes deth conde e/o dera “Carta dera Tèrra” les a semblat mès interessant, emotiu, susprenent, engüejant, etc. Ara seguida se passarà a hèr era darrèra fixa que vierà a èster ua sòrta de resunit de çò que s’a trabalhat.

Fixa 9. Era despedida

Se propòse as escolans ua serie de preguntes encaminades a recuèlher bères dades deth conde e a expressar era sua opinion per escrit.